

Ekonomické dopady
agresie Ruska na Ukrajinu

09/2022

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÝCH VECÍ A EURÓPSKYCH ZÁLEŽITOSTÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Vážené kolegyne, vážení kolegovia,

ruská agresia na Ukrajine je pre Európu predelom. Jej ekonomický dopad zosilňuje energetický šok, vytvára nové logistické prekážky a znižuje spotrebiteľskú a podnikateľskú dôveru. Okrem toho vojna predstavuje významný zdroj neistoty, ktorá pôsobí ako ďalšia brzda hospodárskej činnosti. Pandemické obmedzenia počas zimy stále obmedzovali hospodársku aktivitu v eurozóne. Aj keď sa tieto obmedzenia rušia, súčasné obmedzenia v Číne prispievajú k ďalšej vlne problémov v globálnych dodávateľských reťazcoch a znižujú domáci dopyt v dôležitom regióne svetovej ekonomiky. Výrazný skok v cenách energií od leta 2021 predstavuje veľký makroekonomický šok, najmä vzhľadom na to, že ropa a plyn sa do eurozóny primárne dovážajú. Celkový reálny príjem eurozóny sa znižuje.
Nálada investorov v eurozóne sa v máji opäť znížila a je najhoršia za takmer dva roky. Predstihové indikátory signalizujú, že eurozóna zrejme v dôsledku agresie Ruska smeruje do recesie. Sankcie majú negatívny vplyv aj na západné ekonomiky. Vysoká inflácia zväzuje ruky centrálnym bankám, ktoré v tejto situácii už nemôžu stimulovať ekonomiky.
Na zastavenie vysokej inflácie by Európska centrálna banka mala v júli zvýšiť úrokové sadzby. K dlhému radu politikov a ekonómov sa naposledy pripojil prezident nemeckej Bundesbank Joachim Nagel.

Výroky osobností

Prezident Zelenskyj počas telemostu v NR SR ocenil rozhodnosť Slovákov pri podpore Ukrajiny: „Bolo by dobré, aby sa to aj iné krajiny Európy a sveta od vás naučili“.
Kancelár Olaf Scholz po rokovaní s českým premiérom Petrom Fialom: „Musíme byť pripravení pomôcť krajinám, ktoré nemajú priamy prístup k Severnému alebo Baltskému moru a ktoré sa musia spoliehať na to, že s nimi budeme spolupracovať“.

Zopár aktuálnych informácií

- V interview MiH SK pre Deutschlandfunk rezonovala požiadavka na dlhšie prechodné obdobie výnimiek embarga na RU ropu pre SK, HU, CZ, do r. 2025 (5.5.2022). „Ani 6. balík sankcií zatiaľ nezvládol ukončiť vojnu na UA“ uviedol R. Sulík.
- Česko chce mať RU ropu ešte dva až tri roky, uviedol premiér Fiala (4.5.2022). ČR je pripravená podporiť zákaz dovozu RU ropy do EÚ, v prípade odkladu embarga EÚ.
- Agentúra Fitch znížila výhľad českú ekonomiku CZ zo stabilného na negatívny (AA-) (9.5.2022). Je to prvýkrát od roku 1998, čo CZ čelí zhoršeniu hodnotenia od jednej z troch významných ratingových agentúr. K rozhodnutiu viedli znížené prognózy rastu HDP CZ, silné inflačné tlaky a nárast rizík v kontexte závislosti CZ na zdrojoch z RU.
- Najvyššia ťažba čierneho uhlia v Poľsku - v marci5,5 mil. ton. Vysoký dopyt prevyšuje ťažobnú kapacitu (23 mil. ton ročne) a domáca ťažba bude narastať. Zvýšený dopyt by

	mal kompenzovať zastavenie dovozu z RU (v 2021 bolo z RU dovezených 9 mil. ton). Súčasná úroveň zásob uhlia je najnižšia za takmer 14 rokov. - Poľská rafinéria ORLEN uviedla (5.5.), že embargo EÚ na ruskú ropu neovplyvní jej schopnosť zásobovať zákazníkov Po zastavení dodávok bude PKN Orlen udržiavať stabilné dodávky ropy nielen do PL, ale aj do celej SVE. Ruské dodávky aktuálne predstavujú 30 % ropy spracovanej PKN Orlen. - Prípadné obmedzenia dodávok plynu sa PL domácností nedotknú - „máme plné zásobníky plynu“ (9.5.) Vláda nepočíta s tým, že do konca roka, kedy bude spustený Baltic Pipe, obmedzí dodávky plynu odberateľom. PL má 55 % dopytu po plyne z iných zdrojov ako RU (domáca produkcia, terminál Świnoujście, GIPL Litva). - V Poľsku pracuje 102 000 ukrajinských utečencov podľa osobitných predpisov. Nepotrebujú povolenia na prácu. Celkovo je v PL je už viac ako 3,16 mil. utečencov a ich počet každý deň stúpa o tisíce. - USA dočasne suspendujú tarify na oceľ dovážanú z UA (10.5.2022) . Opatrenie, ktorým US pozastavujú 25% clo bude platiť po dobu jedného roku. - Až 60% európskych spoločností pôsobiacich v CN očakáva v 2022 pokles tržieb (6.5.2022). V prieskume Európskej obchodnej komory 23% EÚ firiem zvažuje premiestnenie investícií z CN kvôli negatívnemu vplyvu politiky nulového výskytu COVID-19 na mobilitu zamestnancov, výrobu a dodávateľské reťazce. - Čína podporuje strategickú autonómiu EÚ (10.5.2022) potvrdil to prezident Si Ťin-pching v tel. rozhovore s kancelárom Olafom Scholzom. - Čínske spoločnosti bez verejných vyhlásení vrátane Lenovo a Xiaomi začali znižovať dodávky do RU (8.5.2022 - Financial Times uvádza, že ruská ekonomika bude schopná odolať embargu EÚ na dovoz ropy (5.5.2022) neutralizácia strát môže nastať aj v dôsledku rastu cien energií a zvyšovania exportu do Ázie. Problémom ale môžu byť logistické ťažkosti dodávok. Rozpočet RU na tento rok bol stanovený pri cene 44,2 USD/barel. - Rusko vytvorilo pracovnú skupinu na rozvoj nových mechanizmov menovej regulácie a devízových vyrovnaní (9.5.2022). Jej hlavnou úlohou bude vypracovanie plánu na devízové vyrovnávanie medzi spriatelenými krajinami v rubľoch alebo národných menách týchto štátov, ako aj medzi RU a nespriatelenými krajinami v rubľoch. - CN a RU centrálna banka rokujú o podpore svojich národných platobných systémov (6.5.2022). CN využije zúčtovaciu banku na operácie v RMB na území RU pre dosiahnutie ZO RU-CN v objeme 200 miliárd USD do 2024. - Rast čínskeho exportu klesol na pandemické minimum (10.5.2022). Čínsky export a import mal v apríli problémy, epidémia Covid znížila dopyt, podkopala výrobu a narušila logistiku, Export vzrástol o 3,9 % v porovnaní s marcovým nárastom o 14,7 %. - India rokuje s Ruskom o možnostiach nákupu ropy za cenu pod 70 USD/barel (4.5.2022). Od začiatku ruskej agresie prekročil IN import ruskej ropy 40 mil. barelov. IN opakovane argumentuje, že v roku 2021 predstavoval import ropy z RU len 2% domácej spotreby IN (zhruba 12 mil. barelov), v tomto roku však dováža tento objem každý mesiac. - JP sa postupne pripojí k bojkotu RU ropy zo strany krajín G7 (9.5.2022) vyhlásil to premiér F. Kishida po virtuálnom stretnutí lídrov krajín skupiny G7. - Projekty na rozvoj ropných a plynových polí Sachalin-1 a Sachalin-2 budú pokračovať s účasťou JP (9.5.2022) JP ale ukončí dovoz ropy, vyťaženej v rámci týchto projektov. - Covid opatrenia spôsobia výpadok HDP o 1,8% (9.5.2022). Podľa Nomura Holdings Inc. opatrenia proti COVID budú stáť CN vládu 1,8 % HDP, ak sa rozšíria na viac miest ako napr. Šanghaj. - Gazprom rozhodol o využití časti plynovodu NS2 na súši na zabezpečenie dodávok plynu na severozápad RU (5.5.) z tohto dôvodu, ak by sa DE rozhodlo napokon uviesť plynovod do prevádzky, bude môcť byť sprevádzkovaná len jedna vetva plynovodu, druhá najskôr v roku 2028. - Spolupráca Maďarska s Rosatomom na výstavbe JE Paks 2 pokračuje (5.5.2022). Výstavba 2 nových blokov JE Paks je v hospodárskom a bezpečnostnom záujme HU, povedal MiZVaZO P. Szijjártó po rokovaní s riaditeľom Rosatom v TR (5.5.). - EE/LT/LV/PL Spustenie PL-LT plynového interkonektoru (GIPL) (5.5.2022).

Spracoval: OGEP Schválil: P. Lizák, R-OGEP

Informácie v bulletine pochádzajú z verejne dostupných zdrojov

Dopady na Slovensko

Deficit zahraničného obchodu Slovenska sa v marci prehĺbil z februárových 199,3 mil. eur na marcových 420 mil. eur. Marcová obchodná bilancia Slovenska bola záporná už piaty mesiac po sebe. Schodok 420 mil. eur je po apríli 2020, keď obchod ovplyvnila pandémia koronavírusu, druhý najvyšší mesačný deficit za posledné desaťročie. Saldo zahraničného obchodu SR sa za prvý štvrťrok tohto roka medziročne prepadlo o viac ako 2,3 mld. eur, keď z minuloročného prebytku v objeme viac ako 1,4 mld. eur obchodná bilancia v prvom kvartáli tohto roka vykázala deficit 972,7 mil. eur.
V 6. sankčnom balíku bude dovoz ruskej ropy istým spôsobom sankcionovaný. EÚ v súčasnosti dováža cca 600 mil. ton ropy ročne. Z toho 150 mil. ton pochádza z RU. Ropovodom Družba prúdi do EÚ iba 10 - 15 mil. ton, čo je cca 10 % dovozov ruskej ropy do EÚ. Cez alternatívny ropovod Adria by Slovnaft vedel v ideálnom prípade doviezť cca 400 tis. ton ropy neruského pôvodu, zvyšok kapacity Adrie by využívalo HU. Toto množstvo (cca 70 % súčasnej spotreby) by stačilo na zásobenie slovenského trhu s pohonnými hmotami, ale nestačilo by na tradičné komerčné vývozy motorovej nafty najmä do CZ a AT, čo by vytváralo deficit nafty na stredoeurópskom.
Naviac, po zničení Kremenčukskej rafinérie na Ukrajine ruskými agresormi a blokáde dovozov cez Čierne more zo strany ruského námorníctva Ukrajina v súčasnosti nakupuje motorovú naftu v SR a v Poľsku. Ak by sa produkcia Slovnaftu obmedzila iba na slovenský trh, UA by prišla o cenný zdroj pohonných hmôt. SR vzhľadom na tieto skutočnosti požiadala o trojročnú výnimku na dovozy ropy prostredníctvom ropovodu Družba.
V oblasti energetiky distribuovala Európska komisia (21. 4.) usmernenie k ruskej iniciatíve na prechod platieb za potrubný plyn v rubľoch. Podľa dokumentu, ktorý má pre členské štáty odporúčací charakter, európske plynárenské spoločnosti by mohli platiť v eurách/dolároch a deklarovať, že týmto považujú svoju platbu za plyn podľa existujúcej dodávateľsko-odberateľskej zmluvy za zrealizovanú. ČS na ostatnej mimoriadnej Rade ministrov pre energetiku 2. 5. vyzvali EK na jeho upresnenie a jednoznačný výklad, či a ako by bolo možné platiť za plyn tak, aby sa nedopustili porušenia sankcií.
Prezident Putin schválil (4. 5.) nariadenie, ktoré spresňuje otázku platieb za ruský potrubný plyn v rubľoch. Jeho podstatou je, že zámena platieb za plyn v cudzích menách (euro, doláre) na ruble by nemala byť realizovaná Ruskou centrálnou bankou, na ktorú boli uvalené európske sankcie, ale „Národným clearingovým centrom“, ktorý má byť nebankovým subjektom, na ktorý sa sankcie nevzťahujú. Gazprom mal o tom informovať svojich európskych obchodných partnerov.
Ruská centrálna banka oznámila, že ak zahraniční zákazníci zaplatia na svoje účty v cudzej mene, plyn by nemal byť vypnutý, ani keby GazpromBanka nepreviedla tieto finančné prostriedky na ruble, pokiaľ by neprevedenie alebo zadržanie nebolo spôsobené sankciami. Nový platobný mechanizmus tiež obmedzí obdobie na konverziu eur a dolárov na ruble na dva pracovné dni v snahe eliminovať obavy EÚ, že prostriedky v cudzej mene by mohli skončiť ako pôžička pre Ruskú centrálnu banku.

Zahraničný obchod aj v marci ovplyvňovali rastúce ceny a úzke hrdlá v dodávateľských reťazcoch. Výsledkom tak bolo zníženie reálneho obratu a ďalšie prehĺbenie deficitu zahraničného obchodu. Dovoz tovaru na Slovensko vyskočil v marci 2022 podľa predbežných výsledkov o 14,9 % na historicky najvyššiu hodnotu tesne nad 9 mld. eur. Medziročný rast importu tovaru naďalej ovplyvňovali najmä vyššie ceny nakupovaného zemného plynu, ropy, elektriny, ale tiež železnej rudy a komponentov pre

vozidlá. Celková hodnota vyvezeného tovaru zo Slovenska v marci dosiahla 8,6 mld. eur. V porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka vzrástla o 1,5 %. Rast vývozu podporil najmä vyšší medziročný vývoz kovov, hutníckych a gumárenských výrobkov, ale aj chemikálií. Deficit zahraničného obchodu sa v marci prehĺbil z februárových 199,3 mil. eur na marcových 420 mil. eur.
Agresia RU v UA nemá v súčasnosti kritický vplyv na jadrovú bezpečnosť SR. Štátne zásoby ropy má Slovensko na 108 dní. Miera naplnenie v zásobníkoch plynu na území SR k 2. 5. bola 20,6 % z celkovej uskladňovacej kapacity vo výške 36 048 GWh.
Slovenskí dodávatelia energií volajú po zmene účtovania. Združenie dodávateľov energií upozornilo, že je čoraz ťažšie nielenže svojim zákazníkom garantovať ceny elektriny a plynu, ale aj stabilitu dodávok. Ceny elektriny na trhoch minulý týždeň neustále rástli. Stále sa držia nad 200-eurovou hranicou. Ako vyplýva z údajov zverejnených pražskou burzou PXE, elektrina s dodávkou na Slovensko v budúcom roku sa 6. 5. predávala za vyše 229 eur za MWh. (2. 5. sa pritom MWh elektriny predávala po 205 eur). Plyn na trhu TTF (virtuálny obchodný uzol Title Transfer Facility v Holandsku) minulý týždeň naopak lacnel. V súčasnosti sa predáva za 89 eur za MWh. (5. 4. bola cena plynu ešte na úrovni 102 eur za MWh).
Ceny ropy 9. 5. prudko padli, o viac než 5 %. Medzi dôvody patria obavy týkajúce sa dopytu spôsobené reštrikciami v Číne, vysoká inflácia, ale aj výpredaj na akciových trhoch či signály, že nové sankcie EÚ na ruskú ropu zrejme budú slabšie, než sa pôvodne predpokladalo. Cena júlového kontraktu na severomorskú ropnú zmes Brent klesla o 5,97 USD alebo 5,31 % na 106,42 USD za barel. Očakáva sa, že ceny PHM pôjdu aj v ďalšom týždni smerom nahor. Najvýraznejšie vzrástla cena nafty (na 1,742 eura za liter, týždenný rast o 1,8 %). Liter 95-oktánového benzínu sa predáva za priemernú cenu 1,721 eura (týždenný nárast 1,4 %). ÚRSO pripravuje koncepciu na ochranu energeticky chudobných odberateľov. Slovensko stále nemá oficiálnu definíciu energetickej chudoby.

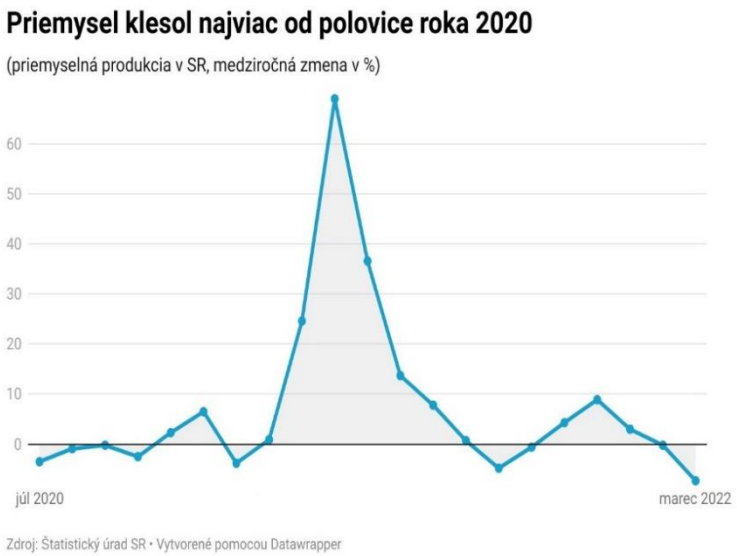
Slovensko prispelo Ukrajine viac než pol miliónom eur v rámci humanitárnej pomoci
Slovensko na darcovskej konferencii pre Ukrajinu vo Varšave prispelo sumou 540 tis. eur. Na podujatí, ktoré spoločne organizovali Poľsko a Švédsko, sa zúčastnil premiér Eduard Heger. Finančnú pomoc zo Slovenska budú môcť na humanitárne účely na Ukrajine využiť vybrané agentúry OSN. Prisľúbil zároveň, že Slovensko bude pokračovať v podpore a pomoci pre svojho východného suseda. Slovensko sa už začiatkom apríla zapojilo aj do online Svetovej darcovskej konferencie pre utečencov a vnútorne vysídlené osoby z Ukrajiny, počas ktorej sa zaviazalo poskytnúť humanitárnu pomoc vo výške 530 miliónov eur. Išlo o nevyčerpané finančné prostriedky z eurofondov. Nový balík pomoci vo výške 200 miliónov eur na podporu vysídlených ľudí na Ukrajine v rámci medzinárodnej darcovskej konferencie pre Ukrajinu vo Varšave oznámila aj predsedníčka Európskej komisie Ursula von der Leyenová.
<https://www.trend.sk/spravy/sr-prispela-ukrajine-darcovskej-konferencii-viac-nez-pol-milionom-eur>

Priemyselná produkcia sa na Slovensku v marci medziročne prepadla o 7,3 %
Išlo o aj väčší pokles od júna 2020, pričom výroba áut a dodávka energií klesali dvojciferne. Marcový výsledok odvetvia tak prehĺbil februárový nepatrný pokles a potvrdil obavy z príchodu výraznejšieho poklesu," napísal štatistický úrad.

Výroba dopravných prostriedkov, kam patrí aj pre Slovensko kľúčový automobilový priemysel, si odpísala 13,9 %.

Prevádzku automobiliek počas koronakrízy ovplyvnil nedostatok polovodičových súčiastok, po februárovej ruskej invázii na Ukrajinu zas výpadok v dodávkach iných komponentov.

V prvom štvrťroku priemyselná produkcia klesla medziročne o 1,8 %. Vlani vykázala dvojciferné tempo rastu a dostala sa na úroveň pred vypuknutím epidémie. (e, čtk)

Situácia v slovenských automobilkách je pokojná

Situácia v slovenských automobilkách je aktuálne pokojná a výroba prebieha bez väčších obmedzení. Pre agentúru SITA to potvrdili zástupcovia jednotlivých fabrík. „Výroba vozidiel vo Volkswagen Slovakia beží v týchto dňoch podľa výrobného plánu. Koncom týždňa bude čiastočne prispôsobená výroba SUV vozidiel," uviedla hovorkyňa automobilky. Dôvodom zostávajú globálne výpadky v dodávateľskom reťazci spôsobené viacerými faktormi,

Žilinská Kia vyrába momentálne podľa jej hovorcu v štandardnom trojzmennom režime. „Robíme maximum preto, aby sme zabezpečili čo najplynulejší chod výroby". Štandardnú výrobu bez obmedzení potvrdila pre agentúru SITA aj manažérka pre firemné záležitosti nitrianskeho Jaguar Land Rover. Trnavský Stellantis na otázky agentúry SITA neodpovedal.

Globálne dopady

Výška zdokumentovaných priamych škôd na infraštruktúre UA v dôsledku agresie RU k 2. 5. predstavovala 92 mld. USD. UA pre zablokované čiernomorské prístavy a zničenú infraštruktúru nie je schopná dodať obilie na trhy. Práve tieto blokády sú považované za hlavný dôvod súčasných cien potravín vo svete, ktoré v marci dosiahli historické maximum.

Celkové straty ukrajinského hospodárstva, berúc do úvahy priame aj nepriame straty ako je pokles HDP, pozastavenie investícií, odliv pracovnej sily, dodatočné výdavky na obranu, sociálnu pomoc a podporu sa pohybujú od 564 mld. do 600 mld. USD. Svetová banka odhaduje fyzické škody na budovách a infraštruktúre UA spôsobené ruskou vojenskou agresiou na 60 mld. USD. Štátna agentúra cestnej infraštruktúry UA (Ukravtodor) odhaduje škody na cestnej infraštruktúre (cesty a mosty) na viac ako 900 mld. UAH (28,23 mld. eur).

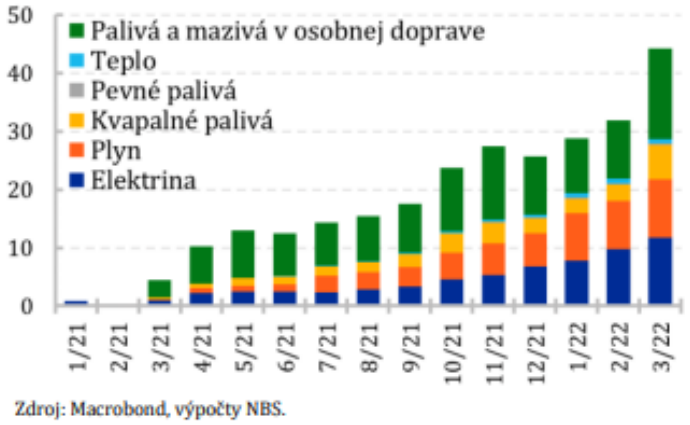
Prezident UA Zelenskyj spustil 5. 5. celosvetovú online platformu United24 na zber finančných prostriedkov. Na konferencii v Poľsku sa vyzbieralo 6,5 mld. eur. Slovensko prispelo sumou 540 tis. eur. IT zvýšilo podporu pre ukrajinských utečencov v krajine na viac ako 800 mil. eur a podporí rozpočet UA

vo výške až 200 mil. eur. DE pripravuje pôžičku pre UA vo výške 150 mil. eur a dodatočne vyčlení 125 mil. eur na humanitárnu pomoc a 140 mil. eur na rozvojové financovanie. FR zvýši svoju celkovú podporu UA na 2 mld. USD. RO vyčlení 70 mil. eur na pomoc a podporu hospodárstva UA. HU ponúkne UA pomoc za 37 mil. eur.
Dodávky ruského zemného plynu do EÚ cez UA sú realizované v súlade s požiadavkami európskych spotrebiteľov (9. 5. predstavovali 98,9 mil. m3, blízko ročných maxím). UA získala prístup k európskym terminálom LNG, najmä prostredníctvom nového prepojenia GIPL, otvoreného začiatkom mája, a už môže objednávať kapacity. V lete sa tieto možnosti výrazne rozšíria po dobudovaní poľsko-slovenského plynovodu. Energetický systém Ukrajiny funguje paralelne s ENTSO-E. Radiačné pozadie UA je normálne. Prevádzka veľkej tepelnej elektrárne v Záporoží bola 5. 5. zastavená. V elektrárni sa minulo uhlie, ktoré nie je možné dodať pre okupáciu Enerhodaru ruskými jednotkami. RU raketovými útokmi zničilo 15 ropných skladov na UA a poškodilo rafinériu v Kremenčuku, čo vytvára nedostatok PHM na UA. Dočasný deficit PHM súvisí s preorientovaním celého trhu na dodávky z EÚ. Čerpacie stanice vydávajú 10 litrov na automobil. Ceny PHM sa na UA zvýšili, zdaňovanie zostáva preferenčné. UA žiada o „zelený koridor“ v prístavoch EÚ na dovoz väčšieho množstva paliva.
Finančný a bankový systém UA je funkčný. Medzinárodné rezervy UA sa v apríli znížili o 4 %, k 1. máju predstavovali 26 944,9 mil. USD. Vláda UA rokuje s medzinárodnými partnermi o vyčlenení približne 11 mld. USD do štátneho rozpočtu UA. EÚ sama nezvládne povojnovú obnovu UA a žiada o pomoc US. EÚ vychádza z toho, že UA podľa MMF potrebuje 5 mld. eur mesačne na dôchodky, platy a základné služby. UA už zasiala 49,3 % plánovanej osevnej plochy - 7,1 mil. ha pôdy hlavnými poľnohospodárskymi plodinami, čo je 49,3 % zo 14,4 mil. ha plánovaných na aktuálnu sezónu. UA však nie je schopná dostať obilie na trhy pre zablokované čiernomorské prístavy a problémy s infraštruktúrou. Okrem toho informuje o RU krádežiach obilia zo skladov na okupovanom juhu UA. Produkcia pšenice na UA v dôsledku agresie RU na UA v tomto roku klesne v porovnaní s rokom 2021 približne o 35 % na 21,4 mil. ton oproti minuloročným rekordným 33 mil. ton. OSN vyzvala RU, aby otvorila ukrajinské prístavy, v ktorých je zablokovaných asi 4,5 mil. ton obilia. Hrozí ekonomický kolaps poľnohospodárstva UA, krajiny, produkcia ktorého živí 400 mil. ľudí na celom svete. Agresia RU na UA premenila rumunský čiernomorský prístav Konstanca na životne dôležité námorné exportné centrum na vývoz ukrajinských plodín. Pred vojnovým konfliktom UA vyvážala cez svoje prístavy 4,5 mil. ton poľnohospodárskych produktov mesačne, z toho 12 % globálneho exportu pšenice, 15 % kukurice a 50 % slnečnicového oleja.

Frankfurtské hárky - máj 2022

• Vojna komplikuje medzinárodný obchod, zvyšuje ceny komodít a iných výrobných vstupov a tým zdražuje konečné produkty.
• Rastú najmä ceny energií v dôsledku zvýšeného napätia na trhoch so surovinami.
• Mzdový vývoj zatiaľ nenaznačuje nadmerné tlaky, ale opatrnosť ohľadom výhľadu je na mieste
• Zhoršujúci sa ekonomický výhľad, slabnúca kúpna sila príjmov budú doliehať na výkonnosť ekonomiky.

Vojna na Ukrajine významne obmedzila ponuku energií, kovov alebo potravinových produktov. Vojna cenové napätie zhoršila. Rusko je významným dodávateľom mnohých komodít a rovnako Ukrajina patrí k významným producentom najmä poľnohospodárskych produktov. Vzniká taktiež tlak na marže výrobcov a to sa postupne pretavuje do spotrebiteľských cien. Rast spotrebiteľských cien výraznejšie zrýchlil, keď dosiahol nové historické maximum 7,5%. Zvýšenie inflácie ovplyvnili predovšetkým ceny energií, ktoré sú zodpovedné približne polovicu celkového cenového rastu. Drahšie energie sa premietajú aj do vyšších nákladov firiem a ich predajných cien. Zvyšujú sa náklady v rastlinnej i živočíšnej výrobe a to sa postupne prelieva do spotrebiteľských cien potravín. Kým ešte v apríli minulého roka bola inflácia potravín prakticky nulová, dnes predstavuje takmer 6%.

Zdroj: Macrobond, výpočty NBS.

Dopad vojny na hospodárstvo eurozóny je v porovnaní s inými ekonomikami veľmi silný. Vyššia citlivosť eurozóny nesúvisí len so závislosťou na ruských komoditách, s ich vysokými cenami, ale aj s fungovaním

dodávateľsko-odberateľských reťazcov. Výpadky dodávok niektorých komponentov výrazne ovplyvňujú viaceré odvetvia. Vojna však môže okrem výrobných obmedzení mať dopad aj na dopyt v ekonomike. Zhoršujúci sa ekonomický výhľad a slabnúca kúpna sila budú doliehať na výkonnosť ekonomiky.
https://www.nbs.sk/_img/Documents/_Publikacie/frankfurtske_harky/2022/protected/fh1122.pdf

Akciové, komoditné a devízové trhy
Začiatok mája na akciových trhoch patril monetárnej politike. Americká centrálna banka prvýkrát od mája 2000 zvýšila úrokové sadzby až o 50 bázických bodov, čím sa dostali do pásma 0,75 až 1 %. To bolo v súlade so širokým konsenzom, podobne ako aj oznámenie začiatku redukcie od júna, no prvé tri mesiace len polovičným tempom oproti avizovaným 90 mld. USD. Šéf Fedu Jay Powell na tlačovej konferencii navyše jasne deklaroval cieľ rýchlo dostať pod kontrolu vysokú infláciu a dodal, že ekonomika, ako aj trh práce sú silné a dokážu čeliť vyšším sadzbám. Fed tak verí, že sa mu podarí zinscenovať mäkké pristátie ekonomiky, ktoré zaistí, že sa infláciu navzdory ďalším ponukovým šokom podarí skrotiť k dvojpercentnému cieľu banky bez toho, aby došlo k recesii.
Zlato pod tlakom rastúcich výnosov a silnejšieho dolára strácalo tretí týždeň v poradí a ustúpilo hlbšie pod 1 900-dolárovú hranicu na 1 883 dolárov. Naopak, na rastovej vlne sa niesla ropa s cenami nad 110 dolármi, keď kartel OPEC+ odolal výzvam k výraznejšiemu zvýšeniu svojej ťažby a pokračuje vo svojom tempe postupného zvyšovania produkcie zhruba o 400-tisíc barelov denne na mesačnej báze (aj to však má problém doručiť, keďže už teraz ťaží na hranici produkčných možností). Rastu cien komodity nahráva aj chystané embargo na dovoz ruskej produkcie do EÚ. Prekážkou výraznejšieho odrazu je pokles dopytu pre nové koronavírusové obmedzenia v Číne, ktoré brzdia ekonomickú aktivitu v krajine a priživujú nelichotivé vyhliadky spomaľovania rastu globálnej ekonomiky.
Návrat rizikovej averzie a jastrabí Fed priali americkému doláru, ktorý sa drží v blízkosti 20-ročných maxím voči košu svetových mien a 5-ročných maxím voči euru. Do hry sa tak vrátilo euro, keď sa zdá, že ECB podľa vzoru ostatných centrálnych bánk začne skôr so zvyšovaním svojich úrokových sadzieb. Vzájomný kurz oboch mien sa ustálil na 1,05 EUR/USD.
Zaujímavosti akciového trhu - Svet očami J&T BANKY (jet.sk)

Nominácie na tranzit ruského plynu cez Ukrajinu na vstupnom bode Sochranovka klesli na nulu
Nominácie na tranzit ruského plynu cez Ukrajinu na vstupnom bode Sochranovka klesli (11.5.) na nulu. Ukrajina oznámila, že pozastaví toky plynu cez tranzitný bod, cez ktorý smeruje takmer tretina dodávok ruského plynu paliva do Európy. GTSOU vyhlásil právnu realitu, spočívajúcu v mimoriadnej, nepredvídateľnej, neodvrátiteľnej a nezavinenej udalosti, ktorá spôsobí škodu. Plynovod cez bod Sochranovka vedie cez ukrajinskú Luhanskú oblasť, ktorej časť je pod kontrolou proruských separatistov. Súčasná situácia podľa GTSOU znemožňuje prepravu plynu cez meraciu stanicu Sochranovka a kompresorovú stanicu Novopskov, ktoré sa nachádzajú na okupovaných územiach. Novopskov je prvou kompresorovou stanicou v Luhanskej oblasti. Tá je tranzitnou cestou pre zhruba 32,6 mil. kubických metrov plynu denne. Ukrajinský prevádzkovateľ súčasne oznámil, že toky plynu presunie do prepojovacieho bodu Sudža, ktorý Ukrajina kontroluje. Ruská štátna plynárenská spoločnosť Gazprom, ktorá má monopol na export ruského plynu potrubím, uviedla, že bola informovaná o vyššej moci, ale nedostala žiadny dôkaz o okolnostiach, ktoré by ju zdôvodňovali. Dodala, že je „technologicky nemožné“ presunúť všetky objemy do Sudže. Požiadavky na tranzit ruského plynu do Európy cez Ukrajinu na vstupnom bode Sudža dosiahli v stredu takmer 72 mil. metrov kubických. V utorok boli celkové toky ruského plynu cez Ukrajinu do Európy na úrovni 95,8 mil. metrov kubických. Gazprom potvrdil, že pokračuje v preprave plynu do Európy cez Ukrajinu v objemoch 72 miliónov kubických metrov. Tentokrát však neuviedol, či je táto úroveň v súlade s požiadavkami európskych klientov. Toky plynu smerujúce na východ, z Nemecka do Poľska, boli v stredu o niečo nižšie, ukázali údaje prevádzkovateľa plynovodu Gascade. Výstupné toky v meracom bode Mallnow na nemeckých hraniciach dosiahli 10.406.458 kilowatthodín za hodinu (kWh/h), čo je pokles z 11.296.321 kWh/h predchádzajúci deň. Na Slovensko naďalej prúdi plyn z Ruska cez Ukrajinu, a to v plánovaných objemoch. Podľa údajov zverejnených spoločnosťou Eustream, cez Veľké Kapušany by malo na Slovensko v stredu prísť takmer 68 miliónov metrov kubických plynu. Počas májových dní prepravil Eustream cez Veľké Kapušany denne od 93 do 68 miliónov kubíkov plynu, a cez Lanžhot od milióna do 31 miliónov kubíkov plynu. Minister hospodárstva SR Sulík potvrdil, že jeden z dvoch bodov, ktorými preteká ruský plyn cez Ukrajinu, bol odstavený. Povedal, že ho majú pod kontrolou Rusi. Nemalo by to ohroziť dodávky plynu na Slovensko. Nemecká asociácia plynárenského priemyslu uviedla, že vplyv odstavenia tranzitného bodu Sochranovka bude môcť posúdiť až vtedy, keď bude vidieť, ako tento krok ovplyvnil toky.
https://www.slovgas.sk/aktuality/ukrajina-chce-presmerovat-tranzit-ruskeho-plynu-zo-sochranovky-do-sudze-podla-gazpromu-je-to-technologicky-nemozne/

Nemecko prenajme plávajúce terminály na náhradu 30 % dovozu plynu z Ruska

Nemecko prenajme dve veľké plávajúce jednotky na skladovanie a opätovné splyňovanie (FSRU) od spoločnosti Dynagas so sídlom v Grécku, ktoré môžu nahradiť 30 % jeho súčasného dovozu plynu z Ruska, uviedla vo štvrtok spoločnosť Uniper, ktorá dohodu sprostredkovala. FSRU Transgas Force a Transgas Power, postavené v roku 2021, majú každá celkovú výstupnú kapacitu až 7,5 mld. metrov kubických (bcm) ročne a kapacitu na uskladnenie 174 tis. metrov kubických skvapalneného zemného plynu (LNG). Kapacita je zhruba ekvivalentná 30 % dovozu ruského plynu do Nemecka, pričom FSRU budú uvedené do prevádzky začiatkom roku 2023. Plávajúce terminály umožnia Nemecku začať dovážať LNG, keďže krajina nemá pevný terminál na prijímanie takýchto nákladov.

Prvou lokalitou, ktorá bude prijímať náklady skvapalneného zemného plynu, má byť prístav Wilhelmshaven v Dolnom Sasku. Nemecko tiež podpísalo záväznú dohodu o prenájme dvoch FSRU od nórskeho prevádzkovateľa plavidiel Hoegh LNG na 10-ročné obdobie v rámci dohody, ktorú sprostredkovala spoločnosť RWE.

Najväčšia európska ekonomika v súčasnosti pokrýva takmer tretinu spotreby plynu dodávkami z Ruska, ktorého dovoz v roku 2021 predstavoval 142 bcm. Nemecko preukáže solidaritu s krajinami EÚ, ktoré hľadajú alternatívy k ruskému plynu a rope a pomôže štátom bez prístavov v Severnom alebo Baltskom mori s prístupom ku skvapalnenému zemnému plynu (LNG), uviedol (5. 5.) kancelár Olaf Scholz po stretnutí s českým premiérom Petrom Fialom.

https://www.slovgas.sk/aktuality/nemecko-si-prenajme-dve-velke-fsru-maju-nahradit-30-jeho-sucasneho-dovozu-plynu-z-ruska/

Tým lepšie pre Ukrajinu

Podľa prezidenta Volodymyra Zelenského vojna spôsobila na Ukrajine škody už za približne 600 mld. USD. Zničených alebo poškodených bolo zatiaľ viac než 32 mil. metrov štvorcových obytných priestorov a vyše 1500 vzdelávacích a 350 zdravotníckych zariadení. Minister pre infraštruktúru Olexandr Kubrakov vyčíslil vojnové škody na infraštruktúre na takmer 90 miliárd dolárov. Podľa neho ide najmä o zničené železničné trate, cesty a mosty. Škody na ukrajinskom priemysle a ostatných odvetviach zatiaľ nikto z ukrajinskej vlády nevyčíslil.

O rozsahu ľudských strát tiež ešte všetko nevieme. Vysídlencov je podľa Zelenského okolo 11,5 milióna, z toho asi 5 miliónov utieklo do zahraničia. Počty tých, ktorí zahynuli – alebo utrpeli zranenia, sa budú spresňovať a žiaľ, kým sa vojna neskončí, zväčšovať. Je to tragické konštatovanie

Narastať bude aj odhadovaný účet za vojnu. Ľudské straty sa už nikdy nenahradia, no po vojne bude snaha viac či ešte viac zničenú Ukrajinu, v závislosti od dĺžky vojny, rekonštruovať.

Novodobý Marshallov plán zaplatíme my, t. j. Európska únia s prispením ruských oligarchov, ktorých zmrazené aktíva v USA by chcela americká administratíva uvoľniť práve na obnovu Ukrajiny. Zvažuje aj, že by sa na rekonštrukciu Ukrajiny možno použili i zmrazené aktíva Ruskej národnej banky.

Už teraz treba manažovanie povojnovej pomoci Ukrajine starostlivo pripravovať, aby časť prostriedkov neskončila tam, kde nemá. I keď index korupcie pre Ukrajinu sa za ostatné roky o málo zlepšil, medzi 180 štátmi je Ukrajina až na 122. mieste. Ako mi povedal jeden Ukrajinec: Ukrajinskí oligarchovia tam vládli a vládnu dodnes. Nevieme ešte finančne vyčísliť ani dôsledky vojny, protiruských sankcií a odvetných protiopatrení Ruska na nás a na EÚ. Sú to dosahy na ceny potravín a energií, náklady na vojenskú a humanitárnu pomoc Ukrajine, náklady spojené s pomocou ukrajinským utečencom a pod. Iba humanitárna pomoc EÚ Ukrajine už dosiahla 143 miliónov eur. Je to časť sľúbenej humanitárnej pomoci, ktorá by mala dosiahnuť 1 mld. eur. Vláda USA v marci ohlásila vojenskú a humanitárnu pomoc Ukrajine vo výške 13,6 mld. USD.

Viac ako štvrtina svetového exportu pšenice je z Ruska a Ukrajiny. Dnes je Rusko s 18 % jej najväčším exportérom na svete a Ukrajina sa podieľa na svetovom exporte pšenice 7 %. Viac ako polovicu ruskej pšenice v r. 2019 kúpili Egypt, Turecko a Bangladéš. Dovoz pšenice z Ukrajiny a Ruska predstavuje 70 % egyptského a 74 % tureckého dovozu tejto komodity. Začiatok protestov v Egypte, ktoré sa stali súčasťou Arabskej jari, bol reakciou na biedu a hlad, nielen revoltou proti autoritárskemu režimu Mubaraka. Ak sa Egyptu nepodarí nahradiť dovoz pšenice odinakiaľ, čaká nás opätovne nová vlna nepokojov a nová vlna utečencov do EÚ.

Keď sa delia nedostatkové zdroje, môže vznikať napätie. Tentokrát mnohé humanitárne organizácie kritizujú, že pomoc Ukrajine odčerpáva nedostatkové zdroje na úkor iných kríz ako napríklad v Jemene, Afganistane, Etiópii, atď. Obviňujú spoločenstvo donorov z dvojitého metra, dokonca z rasizmu. Jan Egeland, predstaviteľ Nórskeho výboru pre utečencov, uviedol: „Ľudia v Jemene potrebujú rovnakú mieru podpory a solidarity ako ľudia na Ukrajine“.

https://nazory.pravda.sk/analyzy-a-postrehy/clanok/625585-cim-skor-sa-tato-vojna-skonci-tym-lepsie/

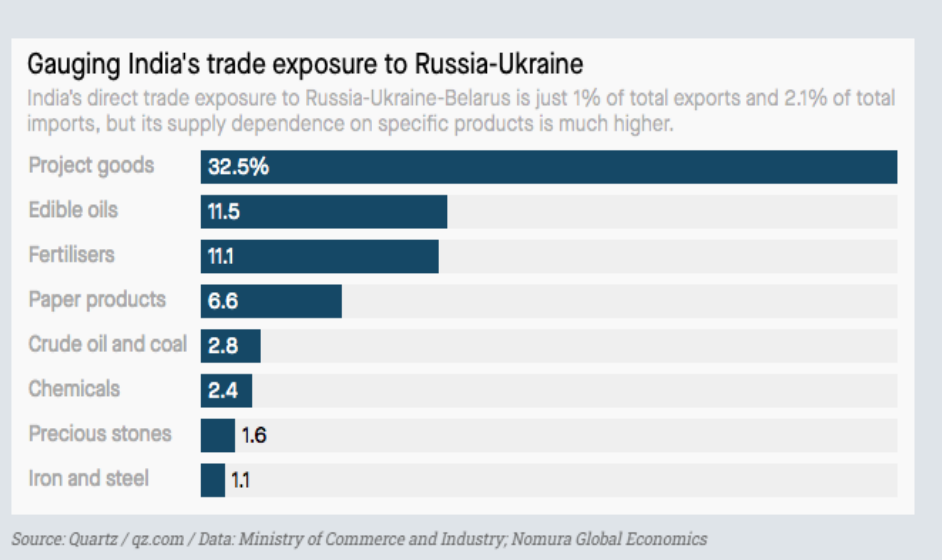
Bulharsko a Grécko plánujú spoločné nákupy plynu

S cieľom výrazne znížiť závislosť od ruského plynu plánujú Grécko a Bulharsko začať so spoločným nákupom suroviny a dodávkami pre juhovýchodnú Európu. Bulharsko je jednou z krajín, ktorým ruský plynárenský koncern Gazprom od stredy 27. apríla zastavil dodávky plynu. Dôvodom je, že krajiny odmietli využiť mechanizmus stanovený Ruskom. Ruský plyn sa pritom na celkovej spotrebe suroviny v Bulharsku podieľa viac než 90 percent. Bulharská plynárenská spoločnosť Bulgargaz a grécka energetická firma DEPA budú pracovať na nových možnostiach dodávok plynu do regiónu. Firmy sa zatiaľ dohodli na spoločných nákupoch skvapalneného zemného plynu (LNG), čo by malo zlepšiť ich vyjednávaciu pozíciu. Zároveň uviedol, že Grécko plánuje v blízkej dobe zdvojnásobiť skladovaciu kapacitu svojho zatiaľ jediného LNG terminálu neďaleko Atén a do konca budúceho roka vybudovať nový terminál pri meste Alexandrupoli na severe krajiny.

<https://www.trend.sk/spravy/plyn-bulharsko-grecko-planuju-spolocne-nakupy-plynu>

Vplyv ruskej agresie na indickú ekonomiku

Ruská agresia na Ukrajine čoraz viac ovplyvňuje stabilitu ekonomík na celom svete. V tomto kontexte indická ekonomika nie je výnimkou. India zaujala neutrálny postoj vyplývajúci zo strategického partnerstva s Ruskom. Partnerstvo však neochránilo Indiu pred vážnymi následkami ruskej agresie, ktorá zvýšila neistotu svetového obchodu a bude mať vplyv na ropu a ďalšie komodity. Hlavné dôsledky pre ekonomiku sa týkajú prerušenia dodávok spôsobeného západnými sankciami. To bude mať za následok prudký nárast inflácie a povedie k väčšiemu deficitu bežného účtu. Indický obchod s ropou pokrýva iba 1 % dovozu z Ruska, no globálne zvýšenie cien (43 % od začiatku februára) môže ovplyvniť indickú ekonomiku.

Táto situácia ovplyvňuje spotrebiteľské návyky. V skutočnosti spotrebitelia v tretej najväčšej ázijskej ekonomike pociťujú následky, keď sa indické spoločnosti snažia bojovať proti zvyšovaniu cien nafty a benzínu. Okrem toho indické spoločnosti zvýšili ceny mlieka, bežných potravín, mäsa a ďalších kľúčových produktov približne o 5 – 20 %. India sa spolieha na dovoz, ktorý pokryje 85 % svojich potrieb ropy. Prudký nárast medzinárodných cien ropy, ktorý dosiahol najvyššiu úroveň za posledných 14 rokov, bude teraz vyvíjať väčší tlak na ceny. Vplyv na indickú ekonomiku bude primárne ovplyvnený nákladovou infláciou, ktorá bude zaťažovať všetky sociálne zainteresované strany – rodiny, podniky a vládu. To zvýšilo riziká vyšších dovozných účtov a následne aj expanzie deficitu bežného účtu Indie.

https://b2bindustry.net/impact-of-ukrainian-war-india-economy-an-overview/

India požaduje, aby jej Rusko znížilo cenu ropy pod 70 USD za barel

India požaduje od Ruska väčšie zľavy na ropu ako kompenzáciu rizík spojených s jej nákupom. Rusko s pritvrdzovaním západných sankcií pre vojnu na Ukrajine čoraz ťažšie hľadá jej odberateľov. India požaduje zníženie ceny za ruskú ropu pod 70 USD (66,47 eura) za barel (159 litrov). Výrazná zľava má vykompenzovať dodatočné prekážky spojené s dovozom ruskej ropy, ako sú napríklad problémy pri zabezpečení financovania nákupov.

India, ktorá pokrýva importom viac než 85 % svojej spotreby ropy a je jej tretím najväčším svetovým dovozcom, patrí medzi niekoľko posledných kupcov ruskej ropy. Štátne a súkromné indické rafinérie od začiatku ruskej inváze na Ukrajinu nakúpili viac ako 40 miliónov barelov ruskej ropy, čo je o 20 % viac ako za celý rok 2021. Prudký pokles európskeho záujmu spôsobuje veľký tlak na ruský ropný priemysel, ktorého produkcia tento rok podľa vládnej prognózy padne o 17 %.
Sankcie sa síce netýkajú indických nákupov ruskej ropy, ale sprísňovanie medzinárodných reštrikcií v oblastiach, ako je námorné poistenie, a tlak na Indiu zo strany USA komplikujú tieto obchody. Indický premiér Naréndra Módí zatiaľ odoláva západným výzvam, aby obmedzil vzťahy s Moskvou, keďže jeho krajina sa môže dostať k rope s výraznou zľavou. India je tiež závislá od dovozu ruských zbraní.
https://www.engineering.sk/aktuality/26147-eko-india-rusko-ropa-zlava-uarus

Japonsko uvalilo na Rusko ďalšie sankcie
Japonsko oznámilo nové sankcie voči Ruskej federácii. Tokio zmrazí aktíva ďalším 140 ruským občanom a takisto rozšíri zákaz vývozu aj na ruské vojenské firmy. Premiér Kišida po stretnutí s britským premiérom Borisom Johnsonom novinárom povedal, že Moskva musí niesť následky za násilie, ktoré páchajú ruské sily na Ukrajine. Agresia Ruska nepredstavuje problém len pre Európu, varoval. Japonsko a jeho spojenci nesmú „nikdy tolerovať jednostranný pokus zmeniť status quo použitím sily v Indo-Pacifiku, najmä vo Východnej Ázii", zdôraznil Kišida. Obzvlášť apeloval na zachovanie mieru a stability v Taiwanskom prielive, ktorý sa nachádza vo Východočínskom mori medzi Čínou a ostrovom Taiwan. Podľa neho to má kľúčový význam pre regionálnu aj globálnu bezpečnosť.
https://www.trend.sk/spravy/japonsko-uvalilo-rusku-federaciu-dalsie-sankcie